

Notatka z posiedzenia zespołu do spraw koordynacji działań w systemie szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zagrożeniem wystąpienia COVID-19

12 listopada 2020 r., godz. 12:00

Spotkanie przywitaniem wszystkich obecnych rozpoczęła Wiceminister Edukacji i Nauki Anna Budzanowska, która poinformowała, że zostali na nie zaproszeni reprezentanci Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA) w związku z wieloma pytaniami środowiska akademickiego dotyczącymi nauczania zdalnego. Następnie Minister Budzanowska przekazała głos prof. Tomaszowi Pietrzykowskiemu – koordynatorowi KRASP ds. związanych z sytuacją epidemiczną w uczelniach.

Koordynator KRASP przekazał i omówił dane na temat sytuacji epidemicznej zebranej z 350 jednostek objętych systemem monitorowania sytuacji w środowisku akademickim. Prof. Tomasz Pietrzykowski odniósł się także do kwestii niedostępności zasobów bibliotecznych w świetle obowiązującego rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów i idących za tym niedogodności, zarówno dla studentów jak i pracowników naukowo-dydaktycznych.

Nawiązując do wypowiedzi Pana Profesora, Minister Anna Budzanowska poinformowała, że wyłączenie bibliotek było konsultowane z obszarem kultury, które jest dysponentem ustawy oraz że nastąpi wycofanie z tych zapisów, przy czym nie jest jeszcze znany termin tej zmiany (optymalna data to 29 listopad br.). Na zakończenie swojego wystąpienia Pani Minister poprosiła o zabranie głosu prof. Arkadiusza Mężyka, Przewodniczącego KRASP, w kontekście nauczania zdalnego oraz zaproszonych przedstawicieli PKA.

Pan Przewodniczący w pierwszych słowach odniósł się do danych raportowanych przez środowisko akademickie dotyczących zarówno liczby zakażonych osób jak i kierunków prowadzonych w trybie zdalnym oraz nawiązał do problematyki efektów kształcenia, w szczególności tych, które powinny być zdobywane w sposób praktyczny czy w trybie kontaktowym (w tym także kwestii 720 godzin wskazywanych w stanowiskach PKA). O szczegółowe naświetlenie tematu poproszeni zostali prof. Waldemar Tłokiński, Przewodniczący Konferencji Rektorów Zawodowych Szkół Polskich, oraz prof. Dariusz Surowik, Przewodniczący Konferencji Rektorów Publicznych Uczelni Zawodowych.

Jako pierwszy wystąpił prof. Waldemar Tłokiński, przekazując zgromadzonym informację na temat trudności w realizacji zajęć np. przez uczelnie kształcące na kierunkach o profilu praktycznym z zakresu leśnictwa oraz oznajmiając, że Konferencja zbiera szczegółowe dane z tego obszaru, a stosowne opracowanie przygotowane razem z KREPUZ zostanie przekazane na ręce Przewodniczącego KRASP. Pan Przewodniczący zaapelował do PKA o zapoznanie się z materiałem, życzliwe podejście do opracowania oraz wyjście poza interpretację wynikającą z ustawy.

Jako drugi wypowiedział się prof. Dariusz Surowik, popierając słowa swojego przedmówcy oraz naświetlając problematykę realizacji zajęć praktycznych w świetle obecnej sytuacji, kiedy to wielu przedsiębiorców, z którymi podpisywane były porozumienia o przyjęciu studentów na praktyki, nie chce lub nie może ich przyjąć. Przewodniczący zgłosił obawę na temat oceny PKA

realizacji praktyk, które w pewnym zakresie realizowane są np. w sposób zdalny i poprosił obecnych na spotkaniu reprezentantów Komisji o wytyczne, na ile część tych zajęć może być realizowana bezkontaktowo oraz, jeśli istnieje taka możliwość, to w jakim zakresie można wprowadzać modyfikacje.

Nawiązując do wystąpień prof. Waldemara Tłokińskiego oraz prof. Dariusza Surowika Marcin Czaja, Dyrektor Departamentu Szkolnictwa Wyższego, odniósł się do aspektów poruszanych na ubiegłotygodniowym spotkaniu dotyczących godzin zajęć praktycznych realizowanych na kierunkach o profilu praktycznym, tj. 720 godzin oraz poprosił reprezentantów PKA o omówienie ich. W drugiej części swojego wystąpienia, Pan Dyrektor odniósł się do toczącej się rozmowy z zakresu sposobu realizacji zajęć praktycznych w sytuacji, gdy nie jest możliwe ich faktyczne zrealizowanie w przedsiębiorstwach. Również w tym przypadku poprosił reprezentantów PKA o stosowne stanowisko.

Przewodniczący KRASP, włączając się do rozmowy, zasygnalizował także dodatkową kwestię zaliczania praktyk na podstawie wykonywanej pracy.

Minister Anna Budzanowska poprosiła prof. Krzysztofa Diksa, Przewodniczącego PKA, o zabranie głosu w toczącej się dyskusji. Przedstawił zgromadzonym metodologię wyliczenia liczby 740 godzin praktyk studentów oraz zapewnił, że wskazana w oświadczeniu Komisji liczba nie jest aksjomatem. Pan Przewodniczący zaznaczył, że to rektorzy, którzy są odpowiedzialni za realizację programu studiów, muszą zagwarantować, że student na praktykach osiągnie wszystkie efekty uczenia się, a to uzależnione jest od tego, jak praktyki są zaprojektowane oraz gdzie się odbywają. Pan Profesor zaznaczył przy tym, że PKA będzie liberalnie podchodziła do audytu, który jest dokonywany przy ocenie nie tylko aktualnego stanu, bo dokonywany jest co 6 lat, ale także wstecz. Przewodniczący PKA oświadczył, że uczelnie będą pytane o to, jakie kroki zostały podjęte, aby zapewnić realizację efektów uczenia się w okresie pandemii. Przekazał także, że uczelnie, realizując praktyki w sposób zdalny, muszą być przekonane, że nie będą one gorszej jakości od tych realizowanych w sposób tradycyjny. Pan Profesor podkreślił, że rolą PKA jest przyglądanie się, czy uczelnie podjęły odpowiednie kroki i są w stanie przekonać zarówno Komisję jak i studentów, że zdalne zajęcia nie odbiegają w dużej mierze od tych, które miały się odbywać w sposób kontaktowy. Pan Przewodniczący opisał także, w jaki sposób przebiegają akredytacje, które także realizowane są w sposób zdalny oraz wskazał na pewne trudności z tym związane.

Minister Anna Budzanowska wraz z prof. Diksem przedyskutowali także temat praktyk studentów na ostatnich latach studiów oraz idącej za tym uznawalności dyplomów. Na koniec swojego wystąpienia Pani Minister poprosiła o wypowiedź prof. Marię Próchnicką, Sekretarz PKA, która poparła stanowisko prof. Diksa oraz wyraziła swoją opinię dotyczącą realizacji 6-miesięcznych praktyk na kierunkach o profilu praktycznym oraz zasugerowała rozważenie usunięcia regulacji ww. kwestii w randze ustawowej. Jako drugi aspekt Pani Profesor poruszyła kwestię uzyskania efektów uczenia się poza studiami, które (co wynika z przepisów prawa) mogą być zaliczane dla określonego kierunku, tylko na etapie przyjmowania się na studia. Pani Sekretarz przekazała, że bardzo częstą praktyką uczelni jest zaliczanie jakiegokolwiek doświadczenia zawodowego w poczet efektów uczenia się zakładanych dla kierunku o profilu praktycznym, a przecież na etapie przyjmowania na studia może nastąpić potwierdzenie efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, np. w wyniku wykonywanej pracy

zawodowej. W opinii Pani Profesor w przyszłości należałoby rozważyć, aby umiejętności nabywane przez studenta poza systemem studiów mogły być zaliczone także w trakcie ich trwania, a nie tylko na etapie przyjmowania na studia, ponieważ to w dużym zakresie rozwiązałoby problemy związane z uzyskiwaniem efektów uczenia się. Na zakończenie swojego wystąpienia prof. Maria Próchnicka jeszcze raz zadeklarowała pełną elastyczność PKA pod warunkiem, że rozwiązania, które są stosowane przez uczelnie, mają na celu zapewnienie osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów uczenia się.

Po wypowiedzi Pani Sekretarz, Minister Budzanowska w kontekście prowadzonej dyskusji zaapelowała do Andrzeja Kurkiewicza – Zastępcy Dyrektora Departamentu Innowacji i Rozwoju, KRASP i PKA o przygotowanie przemysłów dotyczących systemowego przeglądu przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Jako kolejny do rozmowy włączył się prof. Stanisław Mocek – Przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Uczelni Niepublicznych, który poparł stanowisko prof. Próchnickiej oraz, w nawiązaniu do słów Przewodniczącego PKA, zapytał o możliwość wydania przez Polską Komisję Akredytacyjną dokumentu, który zakładałby pewną elastyczność, np. wskazując widełki zakresu godzin praktyk. Pan Profesor zaznaczył także, że stanowisko PKA pojawiło się dwa lata po obowiązywaniu ustawy, kiedy to uczelnie pod jej wpływem zmieniły programy studiów i w świetle dokumentu opublikowanego w maju br. przez PKA uczelnie znowu są zobligowane do zmian.

Z wypowiedzią prof. Stanisława Mocka zgodziła się prof. Bogumiła Kaniewska – Przewodnicząca Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich, która także zaapelowała o wyjątkowe stanowisko PKA na wyjątkowy czas, które byłoby obowiązujące dla wszystkich wizytujących.

Odnosząc się do zgłoszonych postulatów, prof. Krzysztof Diks zasygnalizował, że PKA nie stanowi prawa, a jej stanowiska są próbą ustandaryzowania podejść ekspertów do ocen, żeby były one w miarę jednolite, ponieważ ocena wynika z kontekstu całości prowadzenia kierunku. Pan Przewodniczący po raz kolejny zadeklarował pełną elastyczność PKA oraz szczegółowo wyjaśnił proces akredytacji, a także stawianych wymogów dla kierunków praktycznych. Dodatkowo Pan Profesor odniósł się także do ocen stawianych przez PKA oraz wniosków dotyczących uruchomienia studiów.

Dyrektor Marcin Czaja przypomniał zebranym, że uczelnie nie są zobligowane do wdrażania uwag zgłaszanych przez członków zespołów oceniających, które nie są uwzględnione w uchwale PKA, zgodził się także z opinią prof. Marii Próchnickiej dotyczącą konieczności zaliczenia przez studenta kierunku na profilu praktycznym wszystkich efektów uczenia się do niego przypisanych – w opinii Dyrektora Czaj jest to punkt wyjścia do wyliczenia liczby praktyk. W kolejnej części wypowiedzi Dyrektor Czaja odniósł się do kwestii rozważenia uelastycznienia 6-miesięcznych praktyk studenckich na kierunkach o profilu praktycznym. Na zakończenie swojego wystąpienia Marcin Czaja zaapelował do przedstawicieli PKA o publikowanie na stronie Komisji informacji na temat dobrych praktyk, które zostaną przez nią zaobserwowane podczas wizytacji oraz informowanie o nich Ministerstwa.

Jako kolejny głos zabrał przedstawiciel publicznych szkół zawodowych, który zasygnalizował, że liczba 720 godzin praktyk dla tego środowiska nie stanowi problemu – uczelnie dostosowały

się. Powrócił natomiast do tematu – jako problematycznego – wskazanego przez prof. Marię Próchnicką, a dotyczącego zaliczania pracy studentów na poczet praktyk (pracujący student nie jest w stanie zrealizować praktyk, skierowanie studenta na praktyki do jego zakładu pracy może spowodować jego zwolnienie na okres trwania praktyk). Pan Profesor zadał pytanie przedstawicielom PKA o mechanizmy umożliwiające pracującym studentom zaliczanie ich stażu zawodowego na konto praktyk.

Wyprzedzając odpowiedź ze strony PKA, Dyrektor Czaja poinformował, że w przypadku ww. studentów jedyną opcją, w świetle przepisów prawa, jest indywidualna organizacja studiów. Odnosząc się do wypowiedzi Pana Dyrektora, prof. Maria Próchnicka poinformowała, że przedstawiona propozycja jest opcją do przyjęcia, ponownie podkreśliła istnienie omawianego problemu organizacji praktyk, który wynika z rygorystycznego zapisu dotyczącego ich 6-miesięcznego trwania, który z drugiej strony nie uwzględnia różnorodności prowadzonych kierunków studiów i ich efektów uczenia się. Przewodniczący PKA natomiast poprosił uczelnie o odpowiedzialne podejście do praktyk i ich organizacji, przytoczył przypadki uruchamiania kierunków studiów, np. z zakresu logistyki w miastach, gdzie nie ma żadnego tego typu zakładu pracy.

Po wystąpieniu przedstawicieli PKA w świetle gorącej dyskusji, która się rozwinęła, Minister Anna Budzanowska poprosiła Przewodniczącego KRASP o zaproszenie PKA do rozmów w ramach KRASP lub jego Prezydium, aby temat przepracować, co umożliwi wydanie wspólnego stanowiska. Akces do tego spotkania zgłosił także Dyrektor Marcin Czaja.

Do trwającej dyskusji włączył się Przewodniczący KRASP, który także poparł konieczność dalszego przedyskutowania poruszonego na spotkaniu problemu w kontekście obowiązujących przepisów oraz uwarunkowań pandemicznych, w jakich znajduje się środowisko akademickie. Prof. Arkadiusz Mężyk zaproponował, aby temat kontynuować na posiedzeniu Prezydium i Zgromadzenia Plenarnego KRASP, które odbędzie się 19 i 20 listopada br. w Częstochowie.

Prof. Bogumiła Kaniewska podziękowała Przewodniczącemu KRASP za deklarację chęci spotkania, a reprezentantom PKA za wolę elastycznego podejścia do ocen akredytacyjnych.

Zmieniając tematykę rozmowy, Minister Budzanowska zapytała prof. Tomasza Pietrzykowskiego o organizację wsparcia akademickiego na rzecz sanepidu, który przekazał zgromadzonym informację na temat stopnia zaawansowania prac. Do powyższej wypowiedzi odniósł się także Przewodniczący KRASP, uszczegóławiając pewne aspekty wypowiedzi Pana Profesora oraz prosząc o rozszerzenie składu zespołu o osobę prof. Jerzego Lisa – Rektora Akademii Górniczo-Hutniczej im. S. Staszica w Krakowie, który z ramienia KRASP koordynuje organizację sieci wsparcia akademickiego dla służb kryzysowych.

Dziękując wszystkim za spotkanie, Minister Anna Budzanowska zamknęła spotkanie.